

RAPORT DE IMPLEMENTARE

Proiectul *CONSTRUCȚII MUZICALE ALE NAȚIONALISMULUI. Efecte ale ideologiei naționaliste asupra educației și culturii muzicale în România comunistă* (proiect CNFIS-FDI 2021-01071). (<https://unmb.ro/cncms/national-discourses-on-music-in-central-and-eastern-europe-late-19th-c-2000/>)

Director de proiect: prof. univ. dr. Nicolae Gheorghiuță.

În perioada mai-decembrie 2021, UNMB a derulat proiectul *CONSTRUCȚII MUZICALE ALE NAȚIONALISMULUI. Efecte ale ideologiei naționaliste asupra educației și culturii muzicale în România comunistă* (proiect CNFIS-FDI 2021-01071). Scopul proiectului a fost acela de a identifica și cunoaște mecanismelor ideologice prin care naționalismul, din perioada României comuniste, a influențat producția muzicală autohtonă, în variatele ei forme (componistică, interpretativă, muzicologică etc.), precum și efectele pe care aceasta le-a avut asupra sistemului educațional românesc și a instituțiilor de profil, înainte și după 1990. Cum una dintre mizele sale a fost crearea unei rețele de colaborare inter-universitară care să coaguleze și să atragă tineri cercetători (masteranzi, doctoranzi și post-doctoranzi), preocupați de cunoașterea în adâncime a strategiei de construcție muzicală a naționalismului în România comunistă, proiectul a conectat cercetarea de vârf din Școlile doctorale pe domeniul Muzică din România, prin realizarea unor parteneriate cu instituțiile de profil din Cluj Napoca (Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima”), Iași (Universitatea Națională de Arte „George Enescu”), Timișoara (Facultatea de Muzică și Teatru din cadrul Universității de Vest), Oradea (Facultatea de Arte în cadrul Universității Oradea), Galați (Facultatea de Arte din cadrul Universității „Dunărea de Jos”) și Brașov (Facultatea de Muzică din cadrul Universității Transilvania).

În cadrul proiectului au fost derulate șapte conferințe internaționale, în parteneriat cu cele șase instituții menționate anterior, susținute de unii dintre cei mai importanți muzicologi din diverse zone ale Europei:

- *Music, politics, and the pandemic* (Nicholas COOK – Emeritus Professor at the University of Cambridge and Fellow of the British Academy);
- *Orthodoxy, Nationalism and Modernism in the Music of the Balkans During the Long 19th Century* (Ivan MOODY – Researcher at Centro de Estudos de Sociologia e Estética Musical, Universidade Nova, Lisbon; Chairman of the International Society for Orthodox Church Music; Rector of the Orthodox Parish of St John the Russian in Estoril, Portugal);
- *Revolution, Trauma, and a Transition to Nowhere. Thoughts on Russian Music and Culture post-1991* (Marina FROLOVA-WALKER – Professor at the University of Cambridge, Fellow of Clare College, and Professor of Music at Gresham College, London);
- *The Idea of 'National' in Croatian 19th-century Musical Culture: Sources and Ideological Backgrounds* (Stanislav TUKSAR – Professor Emeritus of the University of Zagreb and fellow of the Croatian Academy of Sciences and Arts);
- *Aspects of Musical Culture in Croatia during the Totalitarian Political Regimes from 1941 to 1952* (Vjera KATALINIĆ – director at the Institute for the History of Croatian Literature, Theatre and Music, Croatian Academy of Sciences and Arts in Zagreb, professor at the University of Zagreb, Music Academy, and president of the Croatian Musicological Society);
- *Elgar as theology* (Bennett Zon – professor University of Durham, Director of CNCS, CNCSI);
- *The strange case of Professor Asafiev – revisited* (Patrick ZUK – Durham University);

Un alt eveniment important al proiectului, conferința internațională *National Discourses on Music in Central and Eastern Europe (late 19th c. – 2000)*, a avut loc pe 25-26 noiembrie, la sala Auditorium a Universității Naționale de Muzică din București și a reunit 21 de specialiști de la Școlile Doctorale din București, Iași și Cluj, dar și de la universități prestigioase din străinătate: Cătălin Cernătescu, Achilleas Chaldaeakes, Ana Diaconu, Nicolae Gheorghită, Desiela Ion, Vjera Katalinić, Olga Lupu, Andreea Mitu, Costin Moisil, Benedicta Pavel, John Plemmenos, Florinela Popa, Antigona Rădulescu, Valentina Sandu-Dediu, Stanislav Tuksar, Bianca Țiplea Temeș, Alex Vasiliu, Laura Vasiliu, Vlad Văidean, Harry White, Patrick Zuk. Chiar dacă majoritatea cercetătorilor din străinătate au participat online, pe platforma Zoom, ne-am bucurat de prezența lui Achilleas Chaldaeakes și Patrick Zuk la sediul UNMB, iar discuțiile cu aceștia de la finalul conferinței au conturat noi perspective asupra unor posibile proiecte pe care Universitatea noastră ar putea să le desfășoare în viitor.

Echipa de cercetare a proiectului, formată din profesori și studenți doctoranzi ai UNMB, a participat și la două conferințe itinerante derulate în cadrul Școlilor Doctorale de la Universitatea Națională de Arte „George Enescu” din Iași (în cadrul conferinței internaționale *Sensuri ale interpretării în cercetarea artistică*, 4-6 noiembrie 2021, online) și la Academia de Muzică „Gheorghe Dima”, Cluj-Napoca (7 decembrie, fizic). Au prezentat studii următorii cercetători: **I) Iași:** 1) Ana Diaconu, *Percepții despre muzică în România comunistă și impactul lor asupra unei generații emigrante. Studii de caz: Costin Mioreanu și Mihai Mitrea-Celarianu*; 2) Andreea Mitu, *Aspecte ideologice asupra componisticii românești. Studiu de caz: Ședința din 27 iunie 1952 a Uniunilor de Creație din România, cu scopul prelucrării documentelor de partid privind devierea de dreapta a mișcării comuniste*; 3) Costin Moisil, *Muzica românească dinaintea apariției românilor*; 4) Nicolae Gheorghită, *Națiunea în marș. Fanfarele militare și construcția unui marș național în România comunistă*; 5) Vlad Văidean, *Ce e românesc și ce nu e românesc? Răspunsuri enesciene*; **II) Cluj-Napoca:** 1) Ana Diaconu, *Percepții despre muzică în România comunistă și impactul lor asupra unei generații emigrante. Studii de caz: Costin Mioreanu și Mihai Mitrea-Celarianu*; 2) Desiela Ion, *Repertorii românești în programele Filarmonicii bucureștene în perioada interbelică, a celui de-al Doilea Război Mondial și postbelică. Studiu de caz: Mihail Jora*; 3) Nicolae Gheorghită, *Făurirea naționalismului prin intermediul fanfarelor militare. Subiecte ale naționalismului reflectate în muzica românească dedicată fanfarelor militare în timpul regimului Ceaușescu*; 4) Benedicta Pavel, *Fenomenul demascărilor: cazul Andricu*; 5) Valentina Sandu-Dediu, *Trei studii de caz care reflectă naționalismul muzical în România*. Atât conferința de la Iași, cât și cea de la Cluj, au reprezentat ocazii excelente pentru a afla și a discuta despre preocupările muzicologice curente ale colegilor noștri din toată țara, într-o perioadă dificilă în care aceste evenimente au loc mult mai rar decât în anii precedenți.

Pe lângă activitatea menționată, echipa proiectului s-a ocupat și de achiziția a douăzeci de volume în limbi străine, necesare pentru cercetarea fenomenului naționalismului secolului XX, publicarea unor partituri importante pentru muzicologia românească și de scanarea, prelucrarea și digitalizarea unor fonduri muzicale din arhiva Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România. Toate aceste activități au reprezentat o muncă susținută timp de opt luni, însă cercetarea documentelor continuă și după terminarea proiectului, acesta oferind un simplu imbold pentru cunoașterea în profunzime a trecutului muzical din secolul precedent și a modului în care afectează înțelegerea noastră astăzi.